

ОРГАНІЗАЦІЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Драпалюк Анастасія

В умовах воєнного сьогодення чимало питань, які вимагають уваги з боку фахівців соціальної сфери та інших включених у забезпечення цього процесу осіб, накопичилося щодо оптимізації реабілітації осіб з інвалідністю. Законом України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» визначено правові, соціально-економічні, організаційні умови, завдяки яким у процесі проходження реабілітації в осіб з інвалідністю стане можливим усунення або компенсація порушення здоров'я, підтримання їхнього фізичного, психічного та соціального благополуччя, покращення соціальної й матеріальної незалежності [1].

Мета публікації – розкрити ключові засади організації реабілітації осіб з інвалідністю в Україні в умовах воєнного часу.

Згідно з основними положеннями Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» особою з інвалідністю визнається «повнолітня особа зі стійким обмеженням життєдіяльності, якій у порядку, визначеному законодавством, встановлено інвалідність» [1]. Особам з інвалідністю реабілітаційні послуги надаються лікувальними закладами незалежно від форми власності. Реабілітаційними закладами можуть бути установи, центри, підприємства, заклади, їх відділення або структурні підрозділи, що надають реабілітаційні послуги відповідно до державних соціальних нормативів у сфері реабілітації.

Згідно з чинним законодавством, реабілітаційні заклади можуть диференціюватися за такими типами: заклади реабілітації у сфері охорони здоров'я; заклади медико-соціальної реабілітації; заклади соціальної реабілітації; заклади психолого-педагогічної реабілітації; заклади професійної реабілітації; заклади трудової реабілітації; заклади фізкультурно-спортивної реабілітації. Крім того, залежно від змісту реабілітаційних заходів, вони можуть бути змішаного типу й надавати комплексні реабілітаційні послуги.

Реабілітаційні послуги особам з інвалідністю у разі потреби можуть

надаватися за місцем проживання. Забезпечення догляду за особою з інвалідністю у разі тимчасової відсутності рідних може відбуватися у відділеннях тимчасового перебування при установах соціального обслуговування, реабілітаційних закладах, або у будинках тимчасового перебування. В структурі реабілітаційного процесу виділені такі види реабілітації осіб з інвалідністю: психолого-педагогічна, професійна, трудова, фізкультурно-спортивна, соціальна й психологічна. Крім того, для осіб з інвалідністю передбачено можливість отримувати соціальну допомогу, психологічну підтримку, сприяння в адаптації до робочого місця тощо [1].

Реабілітаційні заклади відповідні послуги надають на основі індивідуальної програми (ІП) реабілітації особи з інвалідністю. Ця програма розробляється на основі державної типової програми реабілітації й чітко визначає комплекс оптимальних для конкретного випадку проходження реабілітації видів і форм, обсягів і строків необхідних та доцільних реабілітаційних заходів для відновлення й компенсації порушених або втрачених функцій організму особи з інвалідністю та її здатності до виконання певних видів діяльності [2].

ІП реабілітації особи з інвалідністю з урахуванням результатів комплексної оцінки обмежень життєдіяльності також визначає порядок і місце проведення реабілітаційних заходів, а також протипоказані особі з інвалідністю види діяльності, зокрема й трудової. Також у процесі реабілітації осіб з інвалідністю передбачено забезпечення допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами, надання матеріальної підтримки. Окремі частини ІП реабілітації особи з інвалідністю розробляються за участю та погоджуються з особою з інвалідністю. Особа з інвалідністю або її законний представник мають право, таким чином, брати участь в узгодженні індивідуальної програми реабілітації.

Учасниками реабілітаційного процесу визначено окремих кваліфікованих фахівців (педагогічні, соціальні й музичні працівники, психологи, психотерапевти, лікарі фізичної та реабілітаційної медицини та їх асистенти, медичні сестри, протезисти-ортезисти, спортивні тренери, майстри виробничого навчання, перекладачі

жестової мови, тифлопедагоги та ін.); мультидисциплінарні реабілітаційні команди; осіб з інвалідністю, які проходять реабілітацію та їх законних представників. Щоб отримати реабілітаційні послуги згідно з ІП відновлення особи з інвалідністю або її законний представник має звернутися з письмовою заявою до місцевої державної адміністрації з урахуванням місця проживання. Фінансування заходів з реабілітації осіб з інвалідністю, інших витрат здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також цільових страхових фондів, засновників реабілітаційних закладів, добровільних пожертвувань та інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Реалізація державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю покладається на органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які у співпраці та партнерстві з громадськими об'єднаннями осіб з обмеженнями повсякденного функціонування, осіб з інвалідністю, фахівців з реабілітації, медичних працівників, уповноваженими органами професійного самоврядування забезпечують розроблення і виконання програм для запобігання виникненню інвалідності, для відновлення або компенсації функціональних порушень шляхом реабілітації у сфері охорони здоров'я, психолого-педагогічної, психологічної, професійної, трудової, фізкультурно-спортивної, соціальної реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю [1].

Таким чином, в умовах воєнного часу зростає кількість осіб з інвалідністю в Україні, зокрема й унаслідок участі в бойових діях, одержаних травм і каліцтв, погіршення стану здоров'я та інших об'єктивних причин. Для органів центральної і місцевої влади, органів місцевого самоврядування, самих громад важливим завданням постає оптимізувати й покращити якість і доступність реабілітаційних послуг, зробити їх більш адресними й такими, що враховують індивідуальні потреби осіб з інвалідністю.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні». URL : <https://surli.cc/mstiyx>
2. Постанова Кабінету Міністрів України №31 від 19.01.2022 р. «Порядок здійснення реабілітаційних заходів». URL : <https://surli.li/jcwlsi>